

Registrering er et krav for å ta i bruk Livets siste dager.
Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest har funksjon som et koordinerende senter for bruk av Livets siste dager, og registrering gjøres der.

En egen nettverkskoordinator for bruk av planen kan bistå ved spørsmål knyttet til bl.a. registrering, implementering og praktisk bruk.

Kontaktopplysninger finner du på nettsiden:
www.helse-bergen.no/livetssistedager

Kompetansesenter i lindrande behandling Helseregion Vest
Helse Bergen HF, Haukeland universitetssjukehus,
postboks 1400, 5021 Bergen, 55 97 58 24

Kort orientering om

Livets siste dager

Rammeverk for en individuelt tilpasset plan for lindring i livets slutfase

Livets siste dager er et rammeverk for en individuelt tilpasset plan for lindring i livets slutfase, som baserer seg på kunnskapsbasert praksis og er utarbeidet for bruk i Norge. Planens innhold er i tråd med nasjonale og internasjonale prinsipper og anbefalinger for omsorg til døende. Bruk av en slik plan kan sikre en felles, overordnet ramme og struktur for behandling, pleie og omsorg i livets slutfase.

Livets siste dager er i 2025 oppdatert til versjon 2.0.

Nødvendig kompetanse

Bruk av Livets siste dager forutsetter at alle faggrupper som gir behandling, pleie og omsorg til døende pasienter og deres pårørende, har kompetanse i grunnleggende palliasjon. Obligatorisk undervisning, opplæring og oppfølging er påkrevd for å sikre den nødvendige forståelsen for bruken av planen og for å fastholde og videreføre implementeringen på en forsvarlig måte på det enkelte brukersted. Det enkelte tjenestested har ansvar for at planen brukes i tråd med hensikten.

Hvor bruke og til hvilke pasienter

Livets siste dager finnes i en felles utgave, som kan brukes i sykehus, sykehjem og hjemmesykepleie og på palliative/lindrende enheter eller hospice. Planen kan bidra til å innføre en felles kultur og kompetanse i omsorgen for den døende og familien på tvers av nivåene i helsetjenesten, og dermed bli et viktig verktøy for samhandling omkring pasienter i siste livsfase. Livets siste dager kan brukes ved forventede dødsfall hos voksne, uavhengig av pasientens diagnose.

Kriterier for å bruke Livets siste dager

Livets siste dager skal kun brukes til døende pasienter, det vil si i de aller siste levedager og -timer. Alle mulige reversible årsaker til pasientens tilstand skal være vurdert, og behandlingsteamet, minimum lege og sykepleier, skal være enige om at pasienten er døende. Bruken av planen skal vurderes fortløpende og alltid revurderes og dokumenteres dersom pasientens tilstand bedres, det uttrykkes tvil, bekymring eller uenighet knyttet til bruken av planen eller planen er brukt i inntil tre døgn.

Involvering av pasient og pårørende

Bruk av Livets siste dager forutsetter kommunikasjon med pasienten og de pårørende slik at deres behov og ønsker er kartlagt og de er informert om at pasienten er døende. Dette er del av en prosess som bør være startet med en forberedende samtale med ansvarlig lege på et tidligere tidspunkt i sykdomsutviklingen.

Innholdet i planen

Livets siste dager inneholder delmål for å ivareta fysiske, psykiske, åndelige/eksistensielle og sosiale behov hos pasient og pårørende.

- Del 1: Innledende vurderinger med overordnet plan for behandling, pleie og omsorg.
- Del 2: Fortløpende vurderinger ut fra personalets observasjoner og kliniske vurderinger i situasjonen; symptomer, behandling, prosedyrer og tiltak.
- Del 3: Rutiner og prosedyrer ved dødsfall, inkludert ivaretagelse av etterlatte og personale.

Når delmålene ikke er oppnådd eller symptom er til stede, synliggjøres tiltak som settes inn, og effekten av disse.